

Internetconsultatie: Wet jaarverplichting hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong in de industrie 31 oktober t/m 12 december 2024

Geacht heer / mevrouw,

Met veel interesse heeft de Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) kennisgenomen van de internetconsultatie voor “Wet jaarverplichting hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong in de industrie”. Via deze zienswijze willen wij graag reageren op het voorstel.

NVDE is tevreden met het voornemen om een Jaarverplichting voor gebruik van hernieuwbare waterstof in de industrie in te stellen. In een breed scala aan instrumenten rondom waterstof is een normerend instrument, in een cruciale afzetmarkt voor waterstof, belangrijk. Het is alom bekend dat de opschaling van waterstof te traag verloopt. Wij hopen dat de komst van de jaarverplichting een verschil kan maken. Voor bedrijven en sectoren die opereren in internationale concurrentie zal ook het overbruggen van de onrendabele top noodzakelijk zijn om te komen tot groene groei, in plaats van grijze krimp.

Vraag 1 van 9

In het algemene deel van de memorie van toelichting wordt beschreven hoe de jaarverplichting deel uitmaakt van een samenspel tussen de instrumenten “productiesubsidies”, “jaarverplichting” en “vraagsubsidies” met als doel om de lidstaatverplichting van 42% in 2030 te halen. Is dit volgens u de juiste mix aan instrumenten? Zo niet, wat is volgens u een beter alternatief of toevoeging aan het huidige beoogd instrumentarium?

Voor een markt in opstart – wat de hernieuwbare waterstofmarkt is – zijn er relatief veel marktinstrumenten beschikbaar of in ontwikkeling van het ‘vergevorderde’ type, waarbij wordt uitgegaan van een liquide markt. Uiteindelijk heeft de waterstofmarkt een samenspel tussen instrumenten nodig om succesvol te kunnen opereren. De complexiteit van de instrumenten, en de staat van opstart van de waterstofmarkt, die trager verloopt dan jaren geleden gehoopt en bedoeld, maakt het lastig om te beoordelen waar de balans moet liggen om tot opschaling te komen. Het is moeilijk te beoordelen of de complexiteit ervan passend is bij de huidige staat van ontwikkeling.

Wij verwachten in algemene zin echter wel dat zonder dekking van de volledige onrendabele top de hernieuwbare waterstofmarkt helaas geen (snelle) opschaling zal laten zien. Internationaal worden ruimere vergoedingen beschikbaar gesteld en zijn de kosten (zoals grid fees) lager, waardoor de schaarse materialen en investeringsbesluiten spaarzaam in Nederland zullen worden ingezet. Het kan een tactiek zijn om als land te bezien hoe de leergelden elders tot uiting worden gebracht; dit zou echter een bewuste keuze moeten zijn. Een meer afwachtende houding geeft logischerwijs niet de voordelen van vooroplopen in groei van innovatieve technologieën en daaraan verbonden bedrijfs-ecosystemen.

Voor dekking van de onrendabele top is de -vooralnog openstaande- vraagsubsidie benodigd, of verhoging van budgetten en uitkeringen in bestaande subsidieregelingen. Vooralnog is hier geen volledig zicht op, waardoor de impact van de jaarverplichting of andere bestaande beleidsinstrumenten onvolledig zal zijn.

Een alternatieve beleidsvorm om groei van hernieuwbare waterstof te bevorderen kan een afnamegarantie voor hernieuwbare waterstof zijn:

Een afnamegarantie voor groene waterstof kan, in analogie met het 'kleine velden beleid' van Drents aardgas destijds, ook voor trekkracht voor groene waterstof zorgen. Dit wordt dan niet gekoppeld aan een specifieke sector of marktsysteem, maar zorgt wel voor afnamegarantie voor waterstofproducenten en kan daarmee elektrolyse investeringsbeslissingen lostrekken. Verdere uitwerking is noodzakelijk, maar zien wij als een kansrijke mogelijkheid voor waterstofontwikkelingen.

De vraagsubsidie in 'opkoopregeling' vorm (waar als voorkeursroute naar wordt gekeken) is hier een vorm van. Het lijkt ons ten minste raadzaam dat de gekozen vorm begrijpelijk en hanteerbaar is.

Vraag 2 van 9

In welke mate denkt u dat een hogere jaarverplichting leidt tot een hoger absolute verbruik van RFNBO's door de industrie (versus afschaling / verplaatsing van bedrijfsactiviteiten)?

Het is zinvol onderscheid te maken in de afzetmarkt van de potentiële industriële afnemers.

Voor potentiële afnemers die opereren en afzet hebben in een nationale context, en voor potentiële afnemers waarvan de meerprijs goed doorgelegd kan worden naar eindklanten, verwachten wij dat een hogere jaarverplichting kan leiden tot een hoger absoluut verbruik van RFNBO's door de industrie.

Voor potentiële afnemers die opereren in een internationale markt of waar de meerprijs niet doorgelegd kan worden naar eindklanten, zal de impact volledig afhankelijk zijn van de dekking van de onrendabele top. Zonder dekking van die onrendabele top verwachten wij een versnelling van 'grijze krimp'. Met andere woorden, volumes blijven dus onzeker en het risico op weglekeffecten is reëel, zeker als Nederland de enige lidstaat is die een jaarverplichting aan de industrie oplegt.

In alle gevallen zal de hoogte van een boete (of een buy-out) daarnaast sterk van invloed zijn of een afnemer RFNBO's gaat inzetten of niet.

Vraag 3 van 9

Wat vindt u van het voorgenomen ontwerp van de jaarverplichting? Denk hierbij aan de volgende vragen:

- Bieden de voorgestelde flexibiliteitsmechanismen voldoende flexibiliteit en waarom wel of niet?
- Wat zijn voor u belangrijke overwegingen om een deel van het waterstofgebruik voor ammoniakproductie al of niet uit te zonderen van de jaarverplichting?
- Wat vindt u van het voorstel om onderscheid te maken tussen de verhandelbaarheid van HWI-waterstof en HWI-waterstofdragers?
- In het huidig wetsvoorstel is geen 'buy out' (afkoopmogelijkheid) voorzien. In hoeverre biedt de optie van een 'buy out' de doelgroep van de voorgenomen jaarverplichting meer duidelijkheid? En hoe hoog zou volgens u een eventuele 'buy out' moeten zijn om te zorgen dat de drempel voldoende hoog is, zodat bedrijven in principe meedoen aan de jaarverplichting?

Flexibiliteit:

De flexibiliteit komt als hoog over in het begin, maar de plicht is daar ook erg laag, vooruit kunnen lopen is daarom alsnog zeer beperkt. Vooruitlopen zou wel een first mover advantage geven, waar dat verder nog zeer beperkt is in de huidige staat van waterstofopschaling (er zijn vooral first mover disadvantages). Daarom stellen wij voor om de flexibiliteit enorm te maken bij de zeer lage verplichte hoeveelheden RFNBO's in de eerste jaren.

Voor een liquide markt moet je overdraagbaarheid met veel handel hebben. De voorziene oneindige houdbaarheid is daarom goed.

Onderscheid tussen de verhandelbaarheid van HWI-waterstof en HWI-waterstofdragers:

De gezochte oplossing in het beschermen van de binnenlandse productiemarkt, door verhandelbaarheden van geïmporteerde waterstofdragers te beperken, wordt gewaardeerd. Wij denken dat de gevonden methode een goede oplossing kan zijn.

Boete of Buy-out:

De voorgestelde boete vanuit Nea bij niet voldoen aan de plicht is flexibel, en niet direct te beoordelen. Dit lijkt ons niet werkbaar voor bedrijven. In elk geval zal duidelijkheid over de uitgangspunten bij het bepalen van de boete vooraf concreet gemaakt moeten worden. Daarbij kan wel rekening worden gehouden met een aantal facetten (zoals duur van de overtreding, ernst, omvang, etc.).

Naast een boete zullen sowieso alsnog wel de missende certificaten aangekocht moeten worden, wat wij op zich goed vinden. Maar dan moeten de credits er wel zijn, hoe gaan deze gekocht worden als ze niet (voldoende) beschikbaar zijn?

Het feit dat er mogelijk niet voldoende HWI's zijn, kan een reden zijn om – in plaats van een boete – tijdelijk ook een hoge buy-out te introduceren. Zolang de buy-out prijs flink hoger is dan het kopen van waterstof(dragers), zal dit er niet toe kunnen leiden dat afnemers niet voor RFNBO's gaan. Het zal er echter niet voor kunnen zorgen dat producenten tot FID's kunnen komen, daarin is een boete kansrijker.

De op dat moment beschikbare (in de eerste jaren vermoedelijk schaarse) waterstof gaat terechtkomen in een markt waar betaalbaarheid zit. Over meerdere sectoren in het systeem is waterstof nodig, hiertoe zullen de waardes echter bij elkaar moeten komen. Bij een fysiek verbonden systeem zijn hierin ook prijsstellingen en boetes/buy-outs in de buurlanden van belang. Het is raadzaam met deze factoren rekening te houden in het bepalen van de hoogte van een boete of buy-out.

Fysieke levering vs. Massabalans

Wij begrijpen dat beperkingen in infrastructuur, daar waar opschaling mogelijk is, niet mogen leiden tot vertraging in de opschaling van groene waterstof productie en inzet. Vanuit die gedachte is het prijzenswaardig om met flexibele inboekregels te kunnen werken. Echter mag dit geen incentive geven om niet op de backbone aangesloten te geraken.

Vraag 4 van 9

Welke aannames doet u over de prijsstelling en volumes voor RFNBO's bij de beoordeling van de vormgeving van de jaarverplichting industrie?

NVDE kijkt zelf niet naar prijsstelling of volumes. Qua productiekosten volgen wij de TNO studie naar LCoH bij Nederlandse waterstof elektrolyse productie. Deze studie kijkt naar productiekosten zonder rekening te houden met eventuele inkomsten uit bijvoorbeeld gratis ETS-rechten voor elektrolyse. De studie refereert tevens naar de resultaten van de 1e European Hydrogen Bank auction waarvan de gemiddelde LCOH-uitkomsten van projecten vanuit Nederland aan de onderkant van de bandbreedte in de TNO-studie zitten.

Vraag 5 van 9

Deze vraag is specifiek voor potentiële gebruikers van hernieuwbare waterstof:

Welke elementen van de vormgeving zijn het meest belangrijk voor de investeringsbeslissing voor uw beoogde verduurzamingsinvesteringen met en zonder RFNBO-gebruik? Bijvoorbeeld:

- Start ingroeipad in 2026, 2030 of ander jaartal;
- Hoogte van het percentage in 2030, 2035, 2050;
- Opgenomen flexibiliteitsmechanismen;
- Voortgang besluitvorming.

Wij zien het als zinvol om te starten in 2026 met een laag ingroeipad, zoals voorzien. Zolang 2026 juridisch haalbaar is, en de tijdlijn daarna voldoende ruimte laat voor verplichte partijen om hun business hierop aan te passen. De benodigde besluitvorming hierover komt krap over. Vanuit NVDE zien we snellere doorlooptijden natuurlijk als uiterst noodzakelijk in de energietransitie, daarom vooral bemoediging voor het halen van 2026.

Open vraag is wel: is er reeds voldoende RFNBO beschikbaar om te voldoen aan de verplichting over de eerste jaren? De

plicht kan uiteraard 'doorgelegd' worden via het systeem van 'doorschuiven', maar de doorlooptijd tussen nieuwe investeringsbesluiten en bouwen van een elektrolyser is helaas in elk geval (veel) langer dan 2 jaar. Voordat de jaarverplichting relevante volumes RFNBO's voor de industrie verlangt, wil je de mogelijkheid hebben om (met voldoende subsidie) nog meerdere elektrolyzers te bouwen, en daarmee de beschikbare hoeveelheid waterstof te laten toenemen.

Los hiervan is t/m 2030 een erg korte timeline. Wij zien geen reden om niet tot (ten minste) 2035 door te zetten. De eerste opstartjaren zijn toch altijd lastig en hiermee wordt meer zekerheid voor de markt geboden.

Vraag 6 van 9

Deze vraag is specifiek voor potentiële gebruikers van hernieuwbare waterstof:

Kunt u inzicht geven in de manier waarop u aan uw verplichting denkt te voldoen: door inkoop van HWI's, inzet van hernieuwbare waterstof uit Nederland en/of door geïmporteerde hernieuwbare waterstof(dragers) en welk effect heeft de hoogte van de jaarverplichting op deze keuze?

Niet van toepassing vanuit NVDE.

Vraag 7 van 9

Deze vraag is specifiek voor potentiële gebruikers van hernieuwbare waterstof:

Wat zijn de belangrijkste voorwaarden voor uw bedrijf om aan de verplichting te kunnen voldoen?

Niet van toepassing vanuit NVDE.

Vraag 8 van 9

Deze vraag is specifiek voor producenten / importeurs van hernieuwbare waterstof:

Wat is de impact van beide percentages van het ingroeipad (24% of 8%) op uw verwachte afzet aan industriële gebruikers van waterstof?

Allereerst waarderen wij het dat de overheid tegemoet wil komen aan de zorgen uit de sector, en met een jaarverplichting poogt tot een afzetmarkt te komen. Een te hoge verplichting, met enorme kosten, kan een grote impact hebben op de industrie. We vinden het goed dat wordt geprobeerd dit risico te ondervangen, in de zin dat Nederland als lidstaat een deel van dit risico op zich neemt. Hoewel de NVDE absoluut positief staat tegenover een jaarverplichting is het gelijktijdig van groot belang de concurrentiepositie van de Nederlandse industrie niet verder onder druk te zetten.

De exacte keuze tussen 8% of 24%, of een tussenliggende waarde, is in een complex instrument in een beginnende markt, moeilijk te maken. We achten het, zonder blik op toereikende subsidies voor dekking van de onrendabele top, zeer lastig te bepalen of een bepaald percentage in de jaarverplichting de kans op het halen van de EU lidstaatverplichting, óf het nationale waterstof productiedoel in 2030, duidelijk vergroot of zelfs garandeert.

Het algemene HWI systeem zou goed moeten kunnen werken, het werkt bij HBE's/ERE's immers ook goed. Er is op dit moment echter veel volumeonzekerheid is, omdat onduidelijk is wat de ammoniakproducenten gaan doen en hoe de markt zich zal ontwikkelen. Bij veel uitzonderingen is het totaal aan waterstofgebruik laag en is er dus weinig RFNBO nodig om aan de lidstaatverplichting te voldoen. Nederland neemt met de uitzondering voor ammoniakproductie een risico, aangezien het niet gegarandeerd is dat de Europese Commissie deze uitzondering accepteert. Dat zal pas blijken als de inzet geëvalueerd wordt. In zijn algemeenheid betekent deze uitzondering uiteraard een flinke verlaging van de basis voor vergroenen van waterstof. Daarnaast is ook de import van groene grondstoffen voor ammoniakproductie niet gegarandeerd.

Het helpt niet om de vraag naar groene (RFNBO) waterstof te stimuleren en zonder markt op gang te brengen. Al beseffen wij natuurlijk ook de uitdaging rondom industriële onzekerheid en internationale concurrentie. Zeker zolang: er ook geen duidelijkheid is over het ontwerp van de vraagsubsidie, andere lidstaten lagere kosten bieden en de EU lidstaatverplichting niet doorleggen, er onvoldoende beschermingsmaatregelen zijn (zoals bescherming van import/export van producten van/naar niet-ETS-plichtige landen) en er amper afzetmarkt voor groene producten bestaat. Met als conclusie dat er flink veel subsidie bij zal moeten om het in Nederland te laten vliegen.

Deze gedachtelijn, en het besef van de huidige staat van de Overheid in rem op subsidies, heeft natuurlijk invloed op onze verwachtingen bij de waterstof afzet aan industriële gebruikers. We beseffen ons ook dat de normerende instrumenten die nu voor liggen (naast deze RFNBO jaarverlichting ook het openstellen van de raffinageroute binnen RED-III vervoer), gezien de huidige situatie rondom subsidiebudgetten, een zegen zijn. Al zal het – spijtig genoeg – zonder de grotere beschikbaarheid van subsidiebudgetten dus alsnog niet tot de gewenste en noodzakelijke snelle grootschalige opschaling van hernieuwbare waterstof leiden.

De beoogde vraagsubsidie, met het budget van 767 miljoen €, heeft vooral tot doel om het gat tussen de jaarverplichting en de lidstaatverplichting te dekken. Wij vinden het raadzaam om de vormgeving hiervan passend te maken in een marktsysteem. Ter voorkoming van oversubsidie kan eraan gedacht worden om de certificaten in mindering te brengen bij bijvoorbeeld SDE++; zoals in het buitenland meer gebeurt.

Vraag 9 van 9

Deze vraag is specifiek voor producenten / importeurs van hernieuwbare waterstof:

In hoeverre draagt de voorgestelde vormgeving van de jaarverplichting bij aan het kunnen nemen van een investeringsbeslissing op uw elektrolyse-/importproject? Welke elementen van de vormgeving zijn het meest belangrijk voor deze investeringsbeslissing. Bijvoorbeeld:

- Start ingroeipad in 2026, 2030;

- Hoogte van het percentage in 2030, 2035, 2050;
- Opgenomen flexibiliteitsmechanismen;
- Voortgang besluitvorming.

Het meest bepalend voor een investeringsbeslissing, in relatie tot de jaarverplichting, is de toekomst van de industrie zelf. Hierin is het van groot belang hoe de Nederlandse industrie concurrerend kan zijn met de internationale industrie. Zoals reeds eerder benoemd is dit sterk afhankelijk van de beschikbaarheid van subsidiebudget. Een strategische keuze hierin is noodzakelijk.

Wij zijn, met de juiste randvoorwaarden dat de industrie de transitie kan meemaken, voor een snelle start met deze RFNBO jaarverplichting, met ruim voldoende flexibiliteit in de eerste jaren en voldoende marktperspectief in de looptijd van de verplichting.

Wij wensen u veel succes toe in de verdere uitwerking. Neem bij vragen of onduidelijkheid gerust contact met ons op via Tessa Hermens-van Ruremonde (tessahermens@nvde.nl).

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De activiteiten bij meer dan 1600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim €43 miljard en meer dan 200.000 werknemers.